

15 Razvoj turizma v občini Podčetrtek

Uroš Horvat, Tina Šmerc

15.1 Uvod

Občina Podčetrtek je turistično najbolj razvita občina na območju Obsotelja in Kozjanskega, obenem pa tudi ena najbolj turistično razvitih in prepoznavnih občin v državi. Središče turističnega razvoja predstavlja območje Podčetrтка, ki sodi med najpomembnejše zdraviliške turistične kraje v Sloveniji, čeprav se je pričel njegov razvoj relativno pozno. Termalno vodo, ki izvira neposredno ob slovensko-hrvaški meji na robu naselja Podčetrtek, je lokalno prebivalstvo uporabljalo že v preteklosti. O uporabi vode v zdravilne namene pa lahko govorimo šele od petdesetih let 20. stoletja dalje. Leta 1966 so zgradili lesen bazen, ob katerem se je pričel razvijati kamp. Leta 1975 so izvrtali novo vrtino, ki je omogočala zadovoljivo količino termalne vode za nadaljnji turistični razvoj. Analiza je pokazala, da gre za termalno vodo s temperaturo okoli 37 °C ter z blago radioaktivnostjo na osnovi radona, radija in urana, iz česar izvira tudi ime Atomske toplice, ki je bilo prvotno ime območja razvoja turizma na obrobju naselja Podčetrtek. Prvi hotel so zgradili leta 1978, kar je omogočilo razvoj zdraviliškega turizma. Zdravilišče je bilo v tem času vezano predvsem na domače turiste ter se je razvijalo v senci bližnje Rogaške Slatine in drugih večjih termalnih zdravilišč v Sloveniji (Horvat 2000, 69–71).

Danes je širše območje Podčetrтка poznano kot eno najbolj razvitih turističnih območij v Sloveniji. Glavni nosilec razvoja je družba Terme Olimia, d. d., nekdanje Atomske toplice, turistični razvoj pa je, predvsem po letu 1990, spodbudil tudi proces aktivnega turističnega vključevanja številnih deležnikov po celotni občini in širše. Manjši lokalni ponudniki raznovrstnih turističnih storitev na različne načine, bodisi s kulinarčno ponudbo ali prenočišči, različnimi storitvami, izdelki, popoldanskimi dejavnostmi idr., bogatijo turistično ponudbo Podčetrтка. Tudi sama Občina Podčetrtek se je s številnimi infrastrukturnimi projekti aktivno usmerila v dodatno spodbujanje turizma. Posledično se v zadnjih dveh desetletjih po številu nočitev občina Podčetrtek uvršča med tri najbolj obiskane zdraviliške turistične občine (za občino Brežice s Termami Čatež in občino Moravske Toplice) ter med dvanajst najbolj obiskanih turističnih občin v Sloveniji. Leta 2024 so v občini Podčetrtek popisali okoli 145.000 prihodov turistov in 445.000 nočitev, kar je predstavljalo okoli 2,6 % vseh nočitev v Sloveniji.

15.2 Razvoj turističnega kraja in prenočitvenih zmogljivosti

O izkoriščanju termalne vode v Podčetrtku iz obdobja pred drugo polovico 20. stoletja je znanega zelo malo. Ustno izročilo pravi, da so baroni iz Miljane v Harini Zlaki svoje kopališče imeli že pred štirimi stoletji. Leta 1935 so naravni topli izviri pritegnili pozornost domačega župnika Friderika Strnada, ki je skupaj s strokovnjaki dokazal njihove zdravilne učinke. Balneološki inštitut v Zagrebu je potrdil tudi radioaktivnost vode (Lešnik 1970, 6–15).

V letu 1954 je bilo v Podčetrtku obujeno Turistično olepševalno društvo, ki si je na pobudo Franca Reinerja, lokalnega osnovnošolskega ravnatelja Jožeta Brileja in učitelja Rudija Lešnika prizadevalo za razvoj toplic (Žagar 2021). Vesti o zdravilnih učinkih vode so se namreč širile po okolici, kar je v izvir v Harino Zlako privabljal vedno več obiskovalcev. Po navedbah se je v letu 1957 tam dnevno kopalo tudi do tisoč kopalcev, ob nedeljah še enkrat več. V bazenu, velikem samo 46 m², se je naenkrat stiskalo tudi do 260 ljudi (Strmčnik 2022). Ker obstoječi bazen ni imel urejenih sanitarnih zased, je leta 1966 Turistično društvo s pomočjo različnih skladov, podjetij in domačinov zgradilo nov lesen bazen (Lešnik 1970, 17–18). Otvoritev Atomskih toplic je potekala 9. septembra 1966, s čimer se je tudi uradno začel razvoj turizma ob srednji Sotli in na Kozjanskem.

Slika 15.1:

Prvi bazen v
Atomskih toplicah.

Vir: Arhiv Knjižnice Šmarje pri Jelšah

Zaradi velikega števila obiskovalcev (leta 1967 je Atomske toplice obiskalo več kot 20.000 kopalcev, pri zasebnikih pa so že leta 1971 našteali skupno okrog 100.000 nočitev) je leta 1971 Atomske toplice prevzelo Podjetje za turizem, transport in gostinstvo (TTG) iz Ljubljane, ki je bilo takrat del Slovenskih železnic (Strašek in Mlakar 2016, 75). Leta 1972 so bazen nadgradili s pokritim ogrevalnim balonom, samopostrežno restavracijo in trgovino ter omogočili gostom kampiranje, kar je podaljšalo kopalno sezono (Knjižnica Šmarje pri Jelšah 2023).

Prelomno leto za razvoj turizma v Podčetrtku predstavlja leto 1978. Takrat so odprli hotel Atomske Toplice (današnji hotel Breza) z 200 ležišči in v njem uredili tudi

oddelek za zdraviliško zdravljenje bolnikov z revmatičnimi obolenji lokomotorne-ga sistema ter za stanja po poškodbah in operativnih posegih. Leto pozneje je bila termalna voda tudi uradno razglašena za naravno zdravilno sredstvo (Maček 2008, 211–212). V nadaljevanju so na območju topliškega kampa zgradili zunanji olimpijski bazen, prenovili in povečali kamp ter v njegovi bližini uredili recepcijo, restavracijo in sanitarne objekte.

Nov mejnik v zgodovini zdravilišča predstavlja konec osemdesetih in začetek devetdesetih let, ko je zdravilišče stopilo na pot intenzivnega razvoja. V letu 1989 je bilo zgrajeno apartmajsko naselje Atomska vas, ki se danes imenuje vas Lipa, kjer so kavarna, restavracija, prostor za prireditve in manjše trgovine. Naslednje leto je bil odprt nov bazenski kompleks, Termalija, z notranjim in zunanjim bazenom, kar je omogočalo kopanje čez celo leto. Del kompleksa so predstavljali še štirje manjši bazeni, savne in biserne kopeli. Ob hotelu Breza so zgradili igrišča za tenis, mini golf in trim stezo (Strašek in Mlakar 2016, 104–105). Leta 1995 je bil temeljito obnovljen hotel Breza, kjer so poleg dodatnih prenočitvenih prostorov naredili prostor za fitness in sobe, namenjene terapijam. V hotelu je lahko po obnovi prenočilo okoli 300 oseb, kar je vodilo v ponovno povečanje bazenskega kompleksa, ki je bil odprt leta 1995 (Gobec 2009). Tri leta pozneje so kopalnice s podzemnim hodnikom neposredno povezali z novozgrajenim aparthotelom Rosa. Zgrajena sta bila tudi manjša kongresna dvorana in pokrito parkirišče (Maček 2008, 212).

Novo tisočletje je prineslo preimenovanje turističnega kompleksa v Terme Olimia (po srednjeveškem samostanu v Olimju, ki stoji v bližini term). Do preimenovanja je prišlo zaradi prilagoditve sodobnim marketinškim trendom in želje po širitvi na turistične trge v tujini, pa tudi zaradi tega, ker je poimenovanje »atomske« v sodobnem času pridobilo slabšalni pomen. V prvi fazi so zgradili zunanji poletni vodni zabaviščni kompleks Aqualuna. Leta 2003 je podjetje kupilo še bližnje Terme Tuhelj na Hrvaškem in jih začelo upravljati (Maček 2008, 212). Leta 2004 so prenovili bazene v Termaliji in uredili center savn Termalija, največja pridobitev tega obdobja pa je odprtje novega Wellness hotela Sotelia v letu 2006, ki je višjega cenovnega razreda in s katerim so se povečale nastanitvene kapacitete za okoli 290 hotelskih ležišč. Leta 2009 so odprli tudi nov termalni kompleks, Wellness Orhidelia, ki je sledil vsem sodobnim trendom v wellness ponudbi in dvignil kakovost tovrstne ponudbe na najvišjo raven. Obenem sta bila hotel Sotelia in Wellness Orhidelia uvrščena v ožji izbor tekmovanj za prestižne arhitekturne nagrade v Španiji, Nemčiji ter ZDA (Nagrade priznanja Terme Olimia 2011), kar priča o smelosti takratnega vodstva podjetja, ki se je zavedalo pomena celostnega razvoja sodobnega turističnega centra in vlaganja tako v infrastrukturo kot tudi v kakovost turistične ponudbe.

Razvoj, inovacije in spremembe so bile stalnica družbe Terme Olimia tudi v naslednjem desetletju. Med letoma 2011 in 2019 so z novimi atrakcijami postopoma dopolnjevali ponudbo v termalnem parku Aqualuna. V letu 2017 so odprli glamping Olimia Adria village, ki je sledil vse večji popularnosti te dejavnosti, v letu 2018 pa nov termalni kompleks, Family Wellness Termalija, ki predstavlja prvi družinski wellness center v regiji. S tem se je začelo obdobje novega pristopa k razvoju turističnega kompleksa Terme Olimia, ki bo v prihodnje temeljil na bolj intenzivnem segmentiranju turistične ponudbe za različne skupine turistov: npr. za odrasle, družine z otroki, seniorje, turiste višjega cenovnega razreda, dnevne kopalce. Tako so v sklopu hotela Breza, ki naj bi bil v prihodnje namenjen predvsem starejšim gostom in tistim, ki

prihajajo na zdravljenje, v letu 2025 odprli nov kompleks bazenov in savn, Wellness Vodian. V letu 2026 se bo ponudbi za družine z otroki (Family Wellnes Termalija) pridružil nov družinski hotel, za odrasle pa bosta namenjena predvsem Wellness hotel Sotelia in termalni kompleks Wellness Orhidelia. Poletni kopalni ponudbi je namenjeno zlasti območje Aqualune in kampa, ki je prostorsko ločeno od osrednjega kompleksa zdravilišča.

Preglednica 15.1: Najpomembnejši mejniki v razvoju Term Olimia.

1978 – odprtje novega hotela Atomske toplice (danes hotel Breza)
1989 – odprtje novega apartmajskega naselja (danes vas Lipa)
1990 – odprtje novega bazenskega kompleksa Termalija
1995 – prenova in razširitev hotela Breza
1998 – odprtje novega aparthotela Rosa
2000 – sprememba imena Atomske toplice v Terme Olimia
2001 – odprtje novega termalnega parka Aqualuna
2004 – prenova bazenskega kompleksa Termalija (izgradnja centra savn)
2006 – odprtje novega hotela Wellness hotela Sotelia
2009 – odprtje novega termalnega kompleksa Wellness Orhidelia (bazeni, savne, wellness)
2009 – prenova in razširitev hotela Breza
2011–2019 – postopna širitev ponudbe v termalnem parku Aqualuna
2017 – odprtje novega glampinga Olimia Adria village
2018 – odprtje novega bazenskega kompleksa Family Wellness Termalija (prvi družinski wellness center v regiji)
2025 – odprtje novega kompleksa bazenov in savn Wellness Vodian (v okviru hotela Breza)
2025 – pričetek gradnje prvega družinskega hotela v Sloveniji (odprtje leta 2026)

Vir: Terme Olimia 2025 (povzeto po: <https://www.termo-olimia.com/sl/o-termah-olimia/o-nas>).

Slika 15.2:

Zračni pogled na osrednji del turističnega kompleksa Term Olimia v letu 2023.

Vir: Terme Olimia 2023 (povzeto po: [https://kozjansko.](https://kozjansko.info/v-termah-olimia-se-pripravljajo-na-gradnjo-novega-hotela-in-bazenskega-kompleksa/)

[info/v-termah-olimia-se-pripravljajo-na-gradnjo-novega-hotela-in-bazenskega-kompleksa/](https://kozjansko.info/v-termah-olimia-se-pripravljajo-na-gradnjo-novega-hotela-in-bazenskega-kompleksa/)).

Dalje je prikazana rast števila ležišč med letoma 1977 in 2024, in sicer do leta 1994 v naselju Podčetrtek, od leta 1995 dalje pa v občini Podčetrtek (opomba: sprememba je posledica spremenjene metodologije SURS). Razvidna so štiri glavna obdobja razvoja turističnih prenočitvenih zmogljivosti, ki so sledila glavnim razvojnim fazam izgradnje osrednjega turističnega kompleksa:

– Med letoma **1977 in 1988** se je število turističnih ležišč povečalo z okoli 500 na 800. V začetku je bil pomemben del ležišč v zasebnih sobah (katerih število se je v naslednjih letih močno zmanjšalo), leta 1978 so zgradili prvi hotel, nato pa so se povečale tudi kapacitete v kampu.

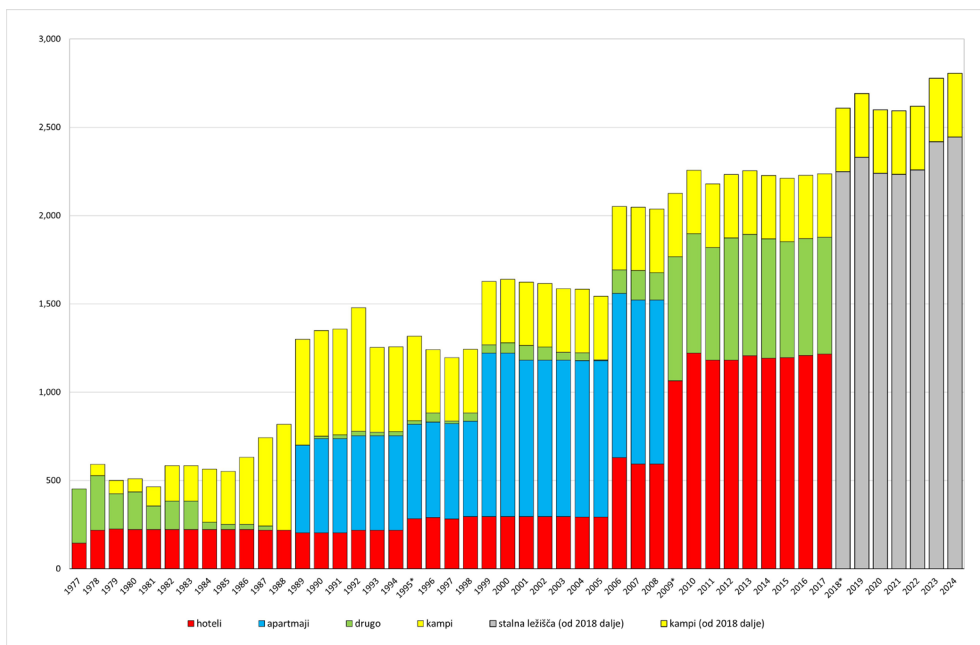
– Med letoma **1989 in 2005** se je število turističnih ležišč povečalo od okrog 800 na okoli 1600. Leta 1989 so zgradili turistično naselje Lipa (25 hiš s 136 apartmaji) in leta 1998 aparthotel Rosa (94 apartmajev), s čimer se je močno povečalo število ležišč v apartmajih. Povečale so se tudi kapacitete v kampu (na 600 ležišč).

– Med letoma **2006 in 2017** se je število turističnih ležišč gibalo med 2050 in 2250. Leta 2006 se je z izgradnjo hotela Sotelia in nato razširitvijo hotela Breza število hotelskih ležišč z okoli 600 povečalo na okoli 1200. Z novo metodologijo SURS so leta 2009 opustili kategorijo apartmajska ležišča, tako da ne moremo več natančneje slediti posameznim vrstam ležišč.

– Med letoma **2018 in 2024** se je število turističnih ležišč gibalo med 2600 in 2800. Velik del t. i. statističnega povečanja gre na račun ponovno spremenjene metodologije SURS (Horvat 2022, 103) ter spremenjenega načina zajema podatkov (uvedba registra nastanitvenih obratov in e-Turista), kar je vplivalo na večji zajem podatkov pri manjših ponudnikih (kot so apartmaji v manjših objektih, zasebne sobe) in tudi vključitev ležišč, ki se oddajajo prek ponudnikov delitvene ekonomije (kot je Airbnb). Z novo metodologijo se po letu 2018 po občinah ne objavlja več struktura turističnih ležišč, tako da lahko le na podlagi dotedanjih podatkov in poznavanja območja navedemo, da je bilo v občini med vsemi 2800 ležišči okoli 1200 ležišč v hotelih.

Razvoj in rast osrednjega zdraviliškega kompleksa sta sčasoma spodbudila proces aktivnega turističnega vključevanja številnih deležnikov po celotni občini. Tudi sama Občina Podčetrtek se je aktivno usmerila v dodatno spodbujanje turističnega razvoja. Danes je večji del ponudbe turističnih prenočitvenih zmogljivosti seveda v osrednjem turističnem kompleksu, kjer je okoli 1200 hotelskih ležišč in okoli 500 ležišč v apartmajih. Zlasti po letu 2000 se je močno povečala tudi ponudba turističnih prenočitvenih kapacitet v okolici in drugih naseljih v občini Podčetrtek. Portal Booking (2025) npr. trenutno v razdalji 5 km od osrednjega kompleksa ponuja 19 lokacij z apartmaji in prenočišči, portal Visit Podčetrtek (2024) pa v občini Podčetrtek osem lokacij z apartmaji ter sedem gostišč s prenočišči.

Slika 15.3: Število turističnih ležišč v Podčetrtku med letoma 1977 in 2024.

Vir: SURS 2025

Opomba: podatki do leta 1994 zajemajo naselje Podčetrtek, od leta 1995 dalje pa občino Podčetrtek; označeni sta tudi leti 2009 in 2018, ko je prišlo do spremembe metodologije SURS, zato podatki v celotnem časovnem nizu niso povsem primerljivi.

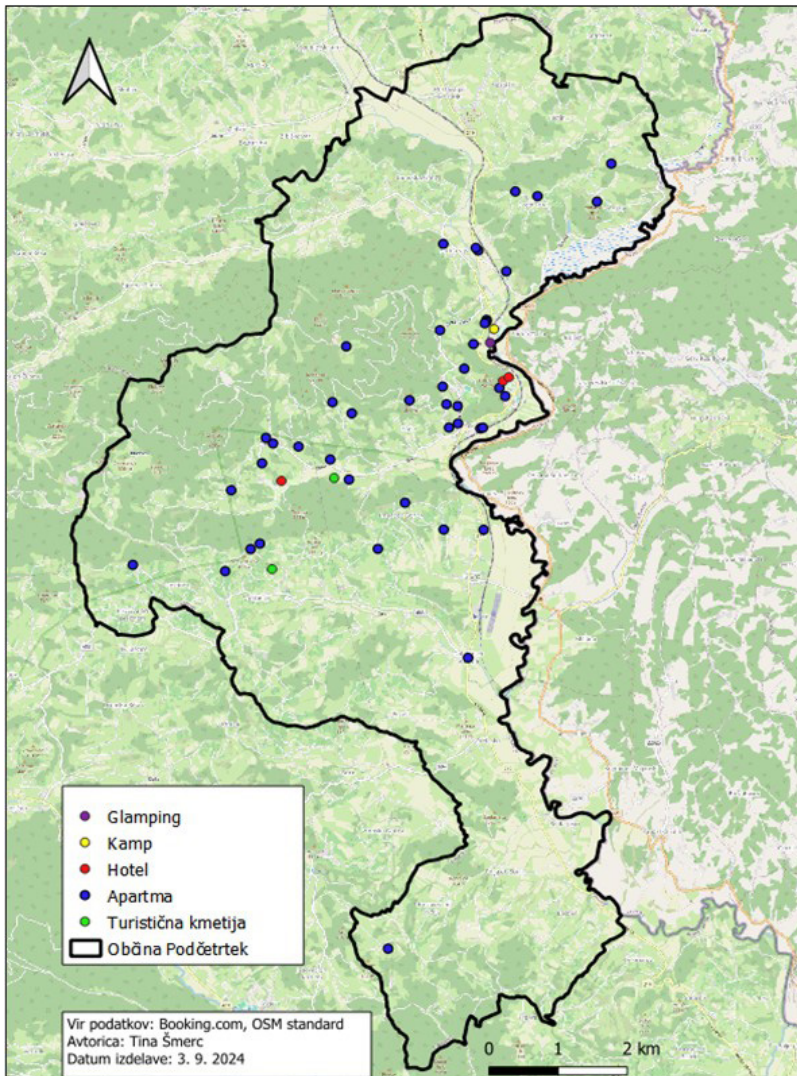
15.3 Obseg in značilnosti turističnega obiska

Obseg turističnega obiska je sledil glavnim razvojnim obdobjem izgradnje turistične infrastrukture in se je v vseh letih večinoma povečeval, kar priča o intenzivnem prizadevanju vseh deležnikov za rast. Glede na število turistov in nočitev lahko ugotovimo pet glavnih obdobj:

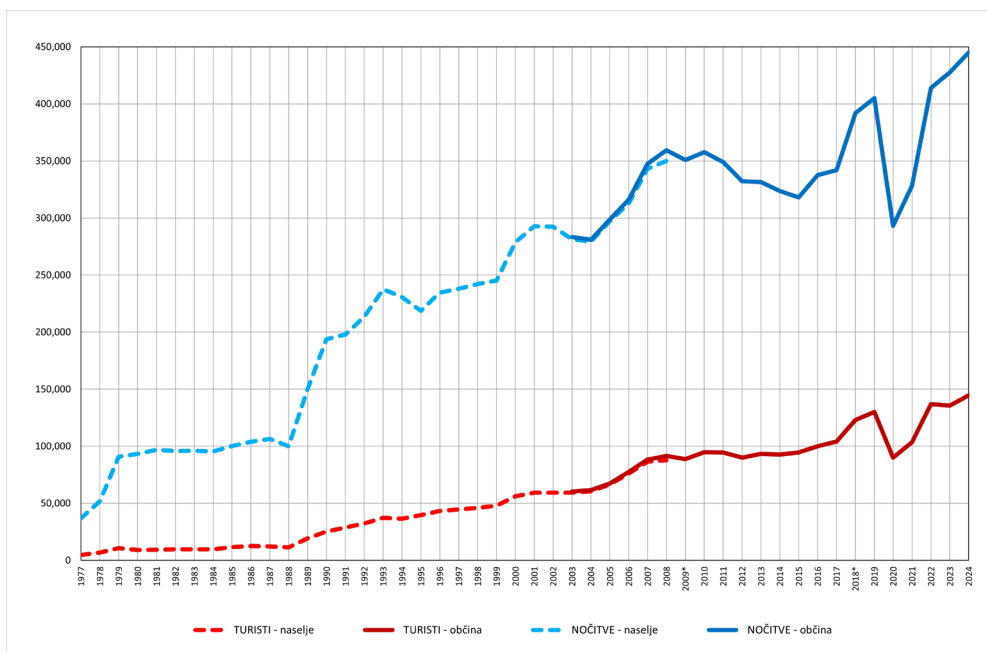
- Med letoma **1977 in 1988** se je število turistov gibalo med 9000 in 12000, število nočitev pa med 90 in 105 tisoč. V tem obdobju so se povprečne dolžine bivanja turistov gibale med 8 in 10,5 dneva, kar kaže, da je večina gostov prišla v zdravilišče na zdravljenje, rehabilitacijo ali pa zdravstveno preventivo.
- Med letoma **1989 in 1999** se je število turistov hitro povečevalo, in sicer z okoli 25 na 50 tisoč, število nočitev pa z okoli 150 na 250 tisoč. To novo razvojno obdobje zdravilišča je posledica načrtno usmeritve v intenzivno izkoriščanje termalne vode (izgradnja bazenskega kompleksa Termalija) in širjenje nastanitvenih kapacitet (izgradnja apartmajskega naselja Lipa). Ker je bila večina novih apartmajev v vasi Lipa v lasti slovenskih podjetij, je Podčetrtek obiskovalo vedno več rekreativnih gostov, ki so prihajali v zdravilišče na oddih, in posledično se je v tem obdobju povprečna dolžina bivanja turistov naglo zmanjšala z osem na pet dni.

– Med letoma **2000 in 2011** se je število turistov še nadalje povečevalo, in sicer z okoli 60 na 95 tisoč, število nočitev pa z okoli 280 na 350 tisoč, ter doseglo višek v letu 2008. S širitvijo nastanitvenih zmogljivosti (aparthotel Rosa, hotel Sotelia, privatne turistične ponudbe zunaj osrednjega hotelskega kompleksa), izgradnjo t. i. termalne riviere s pokritim in odprtim bazenskim kompleksom (prenova bazenskega kompleksa Termalija in izgradnja termalnega kompleksa Wellness Orhidelia), ki omogoča delovanje čez celo leto, ter izgradnjo t. i. termalnega parka (poletnega vodnega zabavišča Aqualuna s številnimi atrakcijami na osnovi termalne vode) se je zdravilišče usmerilo predvsem v športno-rekreativni dopustniški in izletniški turizem, medtem ko je bil zdravstveni turizem zastopan le še v manjši meri. Posledično se je povprečna dolžina bivanja turistov še nadalje skrajševala, in sicer s pet na štiri dni.

Slika 15.4: Lokacije nastanitvenih obratov na območju občine Podčetrtek v letu 2024.

Slika 15.5: Število prihodov turistov in nočitev v Podčetrtku med letoma 1977 in 2024.

Vir: SURS 2025.

Opomba: podatki do leta 2008 prikazujejo naselje Podčetrtek, od leta 2003 dalje pa občino Podčetrtek; označeni sta tudi leti 2009 in 2018, ko je prišlo do spremembe metodologije SURS, zato podatki v celotnem časovnem nizu niso povsem primerljivi.

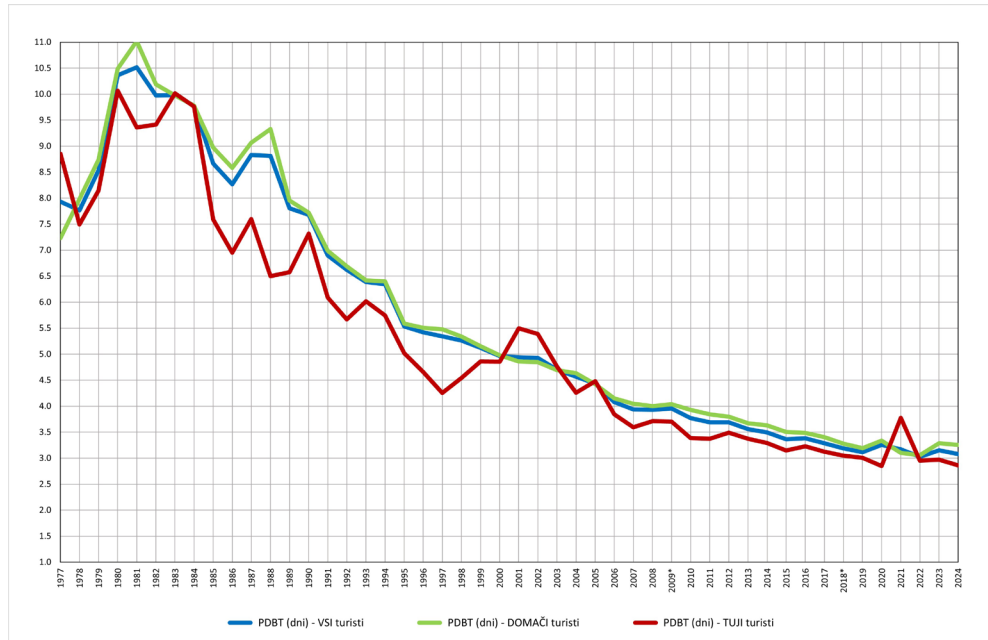
– Med letoma **2012 in 2015** opazimo manjši zastoj v rasti turističnega obiska, število turistov se je namreč gibalo med okoli 90 in 95 tisoč, število nočitev pa med okoli 315 in 330 tisoč. V tem obdobju ni bilo opazne širitve turistične ponudbe.

– Med letoma **2016 in 2024** se je turistični obisk pričel ponovno povečevati (z izjemo med covidnima letoma 2020 in 2021). K temu so prispevale nove investicije (Family Wellnes Termalija) in širjenje privatne turistične ponudbe zunaj osrednjega turističnega območja, pa tudi večja izkoriščenost kapacitet v zdraviliškem kompleksu. Število turistov se je povečalo z okoli 100 na 145 tisoč (v letu 2024), število nočitev pa z okoli 340 na 445 tisoč (v letu 2024), kar predstavlja tudi višek v vsem dosedanjem delovanju. Kot je bilo navedeno, sta izjemi covidni leti, predvsem leto **2020**, ko se je število turistov zmanjšalo na 90 tisoč, število nočitev pa na 290 tisoč. Da ni bilo zmanjšanje še večje, so pripomogli predvsem ukrepi vlade RS z uvedbo t. i. turističnih bonov (FURS 2021), ki so bili v veliki meri koriščeni prav v slovenskih zdraviliških turističnih krajih (Horvat 2022, 105). Tudi v tem obdobju se nadaljuje trend zniževanja povprečne dolžine bivanja turistov, in sicer s 3,8 na 3 dni (pri čemer imajo domači turisti povprečje okoli 3,2 dneva, tuji pa 2,9 dneva). Vrednosti kažejo, da zdravstveni turizem v kraju predstavlja majhen delež turističnega obiska.

Po podatkih SURS in družbe Terme Olimia (Terme Olimia 2024) je bilo leta 2015 okoli 96 % vseh nočitev v občini Podčetrtek zabeleženih v zmogljivostih v okviru družbe

Terme Olimia, se pa njihov delež postopoma zmanjšuje in se je v letu 2023 zmanjšal na okoli 91 %, kar lahko pripišemo vedno pestrejši ponudbi drugih prenočitvenih zmogljivosti v občini. Med nočitvami v okviru družbe Terme Olimia največ nočitev odpade na hotel Breza (31 %), sledi pa mu hotel Sotelia (21 %). Precej podobne deleže nočitev imajo kamp Natura (17 %), vas Lipa (16 %) in aparthotel Rosa (15 %). Delež tujih gostov je najvišji v hotelu Sotelia, ki ima tudi najkakovostnejše kapacitete.

Slika 15.6: Povprečna dolžina bivanja turistov v dnevih v Podčetrtku med letoma 1977 in 2024.

Vir: SURS 2025.

Opomba: podatki do leta 2008 prikazujejo naselje Podčetrtek, od leta 2009 dalje pa občino Podčetrtek; označeno je tudi leto 2018, ko je prišlo do spremembe metodologije SURS, zato podatki v celotnem časovnem nizu niso povsem primerljivi.

Zanimiv je tudi delež nočitev turistov po državni pripadnosti. Za razliko od sosednje Rogaške Slatine, kjer so skoraj v celotnem obdobju delovanja zdravilišča prevladovali tuji turisti (pod njih smo uvrstili vse, ki niso iz Slovenije, ne glede na spremembe meja skozi različna politična in časovna obdobja) (Horvat 2013, 125–128), so v Podčetrtku vse od začetka delovanja nekdanjih Atomskih toplic močno prevladovali domači turisti, se pa njihov delež v zadnjih dveh desetletjih postopoma zmanjšuje. Če analiziramo delež nočitev domačih turistov (iz Slovenije), lahko določimo šest značilnih obdobj:

- Med letoma **1977 in 1979**, to je v začetku razvoja zdraviliškega turističnega kraja, se je delež nočitev domačih turistov gibal med 51 in 67 %. Okoli 20 % so jih ustvarili turisti iz Hrvaške in okoli 10 % iz Srbije.
- Med letoma **1980 in 1988**, to je po izgradnji prvega hotela, se je delež nočitev domačih turistov povečal s 70 % na 86 %. Pomembnejši delež so prispevali le še turisti iz Hrvaške (med 6 in 12 %).

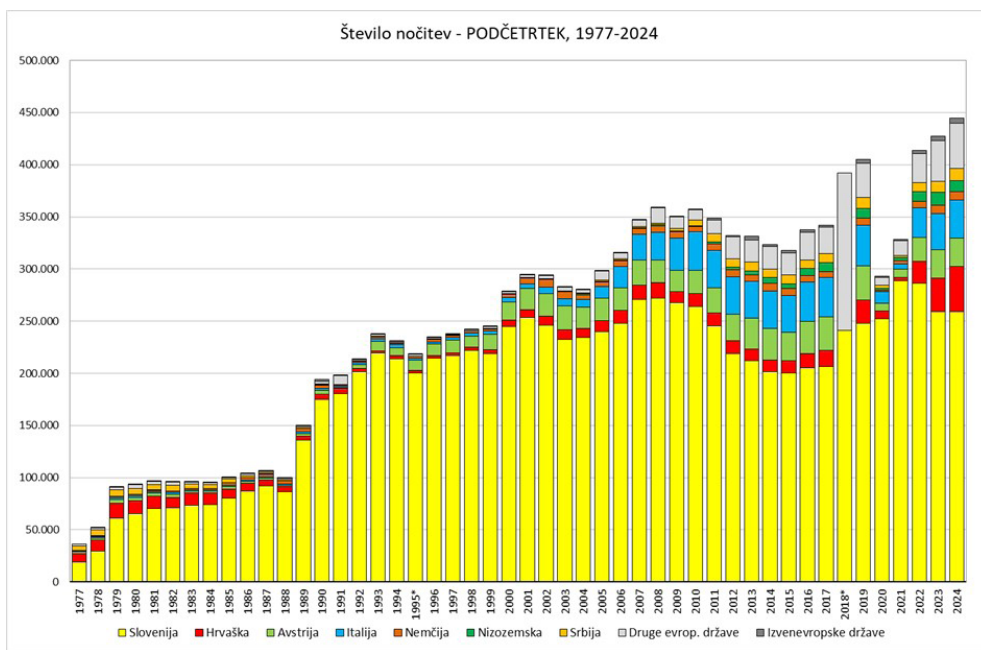
– Med letoma **1989 in 1998** se je delež nočitev domačih turistov gibal med 90 in 94 %. V tem obdobju so nekoliko višji delež nočitev dosegli le turisti iz Avstrije (okoli 4 %).

– Med letoma **1999 in 2005** se je delež nočitev domačih turistov postopoma zniževal, z 90 na 80 %, saj se je vodstvo Term Olimia trudilo prodreti na tuje trge. Pomembnejši delež nočitev so ustvarili le turisti iz Avstrije (okoli 7 %).

– Med letoma **2006 in 2011** se je delež nočitev domačih turistov še nadalje zniževal (z 80 na 70 %), predvsem na račun nočitev turistov iz Italije (7–10 %), Avstrije (7 %) in Hrvaške (3–4 %).

– Med letoma **2012 in 2024** je prišlo do pomembnega preboja na tuje trge in delež nočitev domačih gostov se je znižal s 66 na 58 % (v letu 2024), z izjemo covidnih let. Države z najvišjimi deleži tujih nočitev so Italija (7–10 %), Avstrija (6–9 %), Hrvaška (4–7 %), Srbija (okoli 2,5 %), Nizozemska (1–3 %) in Nemčija (1–2 %). Internacionalizacijo nakazuje tudi podatek, da se je pričel povečevati delež nočitev iz drugih evropskih držav (s 4 na 9 %), medtem ko je bilo nočitev neevropskih turistov v povprečju manj kot 1 %.

Slika 15.7: Število nočitev v Podčetrtku med letoma 1977 in 2024 glede na državno pripadnost turistov.

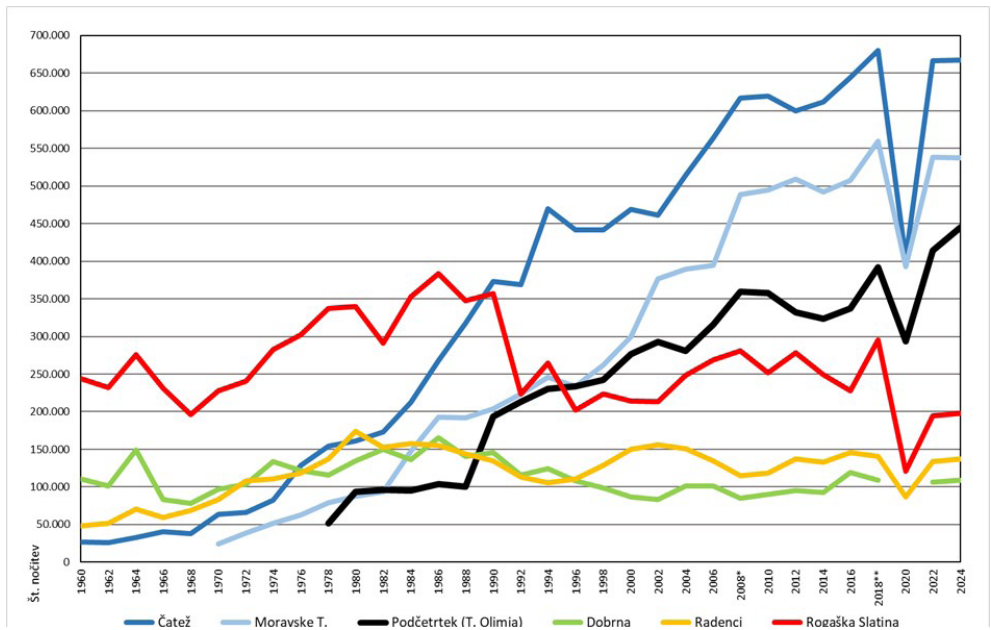
Vir: SURS 2025.

Opomba: podatki do leta 1994 prikazujejo naselje Podčetrtek, od leta 1995 dalje pa občino Podčetrtek; označeno je tudi leto 2018, ko je prišlo do spremembe metodologije SURS, zato podatki v celotnem časovnem nizu niso povsem primerljivi; za leto 2018 ni natančnega podatka po državah.

Razvoj sodobne in arhitekturno moderne turistične infrastrukture, izredno pestre in visokokakovostne turistične ponudbe ter promocijske aktivnosti na tujih trgih je povzročil, da v zadnjem desetletju ta precej odmaknjeni del Slovenije ob slovensko-hrvaški meji, ki nima ustrezne cestne povezave (do avtoceste je v smeri proti Celju oddaljen okoli 40 km, v smeri proti Slovenski Bistrici okoli 30 km in v smeri proti Zagrebu okoli 40 km), letno obišče med 50 in 60 tisoč tujih stacionarnih turistov.

Preusmeritev nekaterih zdraviliških krajev v Sloveniji, ki so se z zgraditvijo modernih športno-rekreacijskih objektov že v začetku devetdesetih let preteklega stoletja v veliki meri preusmerili v rekreacijski, počitniški in izletniški turizem, je vplivala na dejstvo, da Rogaška Slatina (kjer turistična ponudba še vedno temelji pretežno na zdravilnih učinkih mineralne vode ter zdravstveno-preventivnih storitvah) po letu 1990 glede na število nočitev ni več največji zdraviliški kraj v Sloveniji (Horvat 2000, 189). Že leta 1990 so jo prehiteli Terme Čatež (danes se vodijo podatki za občino Brežice), leta 1995 Moravske Toplice in leta 1996 Terme Olimia (danes za občino Podčetrtek), ki je od takrat glede na število nočitev tretja najbolj obiskana zdraviliška turistična občina v Sloveniji in med dvanajstimi najbolj obiskanimi turističnimi občinami v državi.

Slika 15.8: Število nočitev v pomembnejših zdraviliških turističnih občinah v Sloveniji med letoma 1960 in 2024.

Vir: SURS 2025.

Opomba: podatki do leta 1994 prikazujejo turistične kraje, od leta 1995 dalje pa turistične občine; označeno je tudi leto 2018, ko je prišlo do spremembe metodologije SURS, zato podatki v celotnem časovnem nizu niso povsem primerljivi.

15.4 Vpliv turističnega razvoja na razvoj občine Podčetrtek in širše regije

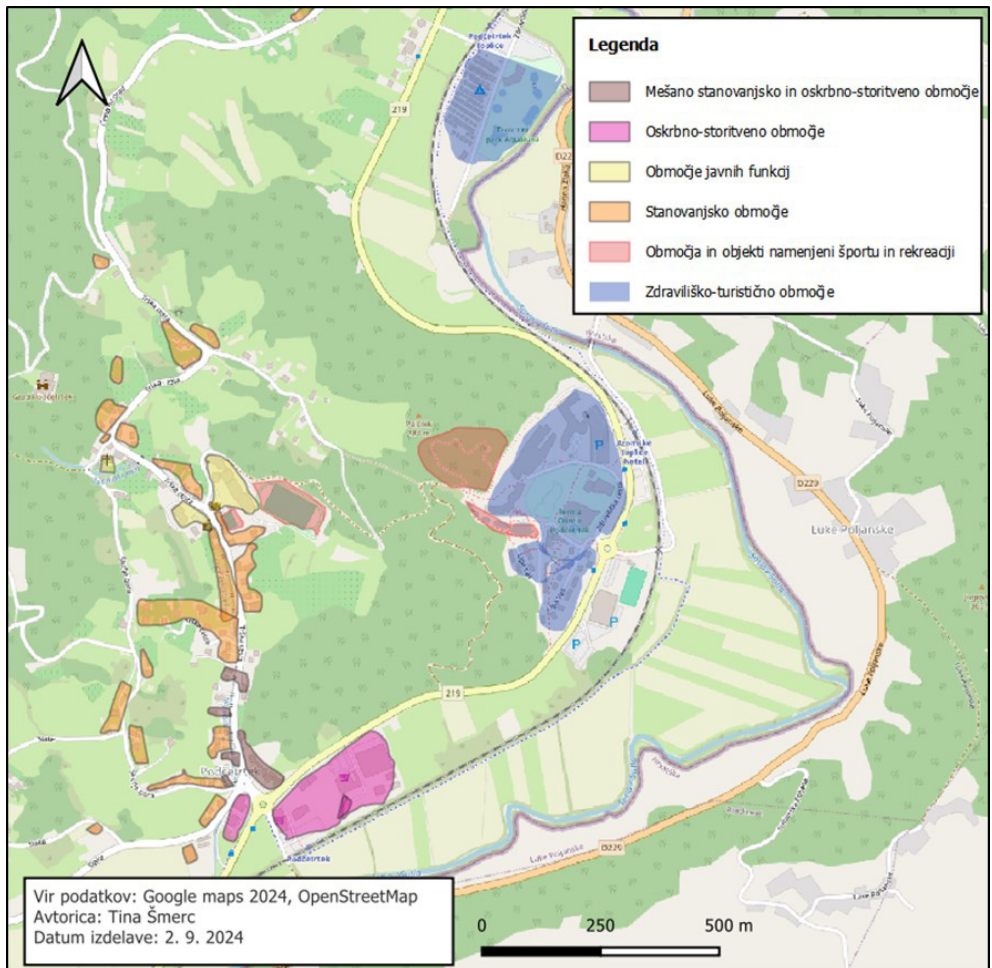
Posotelje je zaradi obmejne lege, večinoma ruralnega okolja, slabo in pozno razvitega cestnega omrežja ter infrastrukture dolgo časa bilo slabše gospodarsko razvito. Danes lahko kot izjemi izpostavimo občini Rogaška Slatina (Horvat 2000) in Podčetrtek. Čeprav ima okolica še vedno v veliki meri agrarni značaj (kmetijska zemljišča obsegajo okoli 36 % površja občine Podčetrtek in v letu 2020 je bilo v občini popisanih 378 kmetijskih gospodarstev, ki so imela skupaj v uporabi 2118 ha kmetijskih zemljišč) (Šmerc 2024, 38), je občina Podčetrtek v kratkem času prešla iz agrarne v uspešno turistično občino z razvitimi številnimi neagrarnimi dejavnosti.

Med najbolj neposredne učinke turističnega razvoja sodi zaposlenost prebivalstva v dejavnostih, ki so neposredno povezane s turizmom. Naselje Podčetrtek, ob robu katerega so Terme Olimia, sodi med tiste turistične kraje v Sloveniji, v katerih je v turizmu in z njim povezanih dejavnostih zaposlen visok delež aktivnega prebivalstva. Družba Terme Olimia je največji in najpomembnejši zaposlovalec v občini. Konec leta 2022 je bilo v družbi Terme Olimia zaposlenih 309 oseb, njihovo število pa med letom sicer nekoliko niha, glede na sezonske potrebe (Terme Olimia, 2024).

Z rastjo zdravilišča so občani pridobili več možnosti za zaposlovanje. Delovna mesta so posledično zaustavila odhajanje večjega toka ljudi, ki so si pred tem delo morali iskati v drugih krajih. Po podatkih SURS je bila v letu 2023 med vsemi zaposlenimi občani kar tretjina zaposlena v domači občini in domačini so zasedali polovico vseh delovnih mest v občini (Šmerc 2024, 42–45). Pomembno je tudi dejstvo, da družba Terme Olimia in prav tako druge dejavnosti v občini (uprava, šolstvo idr.) zaposlujejo pomemben del kadra z višjo in visokošolsko izobrazbo, za katere je v tej regiji še posebej težko najti zaposlitev. Žal turizem v povprečju prinaša nizke povprečne plače zaposlenih, zato je bila občina Podčetrtek z indeksom 82 % od povprečne neto plače v Sloveniji v letu 2024 šele na 188. mestu med slovenskimi občinami, med 31 občinami v Savinjski statistični regiji pa na 28. mestu (SURS 2025a).

Turistična in druga infrastruktura je močno spremenila podobo osrednjega naselja v občini. V Podčetrtku bi lahko opredelili štiri prostorsko-funkcijska območja (Šmerc 2024, 97–98). Prvo je zdraviliško – turistično območje, kjer je velika večina objektov za turiste. Sem prištevamo območje termalnega parka Aqualuna s kampom ter območje, kjer so hoteli in drugi objekti Term Olimia, pa tudi določene bližnje športne objekte, kot so športna dvorana in igrišča. Sledi stanovanjsko območje, ki je izrazito na območju Škofje Gore, osrednjega dela trga in Gastroža, pa tudi na Slakah in v osrednjem delu naselja. Na področju spodnjega trga zasledimo mešanje stanovanj in oskrbnih dejavnosti. Novejši del naselja predstavlja predvsem oskrbno-storitveno območje, ki ga v veliki meri uporabljajo tudi turisti. To se je razvilo ob robu regionalne ceste, kjer najdemo trgovine, bare, kavarne, cvetličarno, pisarno zavoda Turizem Podčetrtek, Bistrice ob Sotli in Kozje idr. Kot zadnje lahko izpostavimo območje, kjer so zgoščene javne funkcije. To zasledimo na prehodu med novejšim delom in območjem starega trga, vključuje pa šolo, knjižnico, vrtec, občinsko stavbo, lekarno ter zdravstveni dom. Okolica v naselju je urejena, infrastruktura pa dobro vzdrževana.

Slika 15.9: Prostorskofunkcijska območja v naselju Podčetrtek.

Razvoj turizma, velika prostorska mobilnost gostov (saj velika večina stacionarnih gostov prihaja v Podčetrtek na dopust in na oddih) ter visok delež enodnevnih izletniških gostov so spodbudili razvoj številnih gostinskih in drugih storitvenih dejavnosti (trgovina, kozmetični saloni, frizerski saloni, kulturno-izobraževalne dejavnosti idr.). Največja zgostitev teh dejavnosti je v središču naselja Podčetrtek in okolici turističnega kompleksa Term Olimia. Nekoliko večjo koncentracijo terciarnih dejavnosti najdemo še v naselju Olimje, ki je zelo priljubljena izletniška točka in se je pod vplivom turizma močno razvila v zadnjih desetletjih. V Olimju stoji samostanski grad s tretjo najstarejšo lekarno v Evropi, naselje pa ponuja še igrišče za golf, več turističnih kmetij s prenočišči, pestro gostinsko ponudbo, rejo konj in jelenov. V bližini so tudi športno letališče, vinska turistična cesta, pomembni objekti kulturne dediščine ipd.. Iz Podčetrčka vodi 14 urejenih in markiranih pešpoti, dvanajst cestnih kolesarskih smeri in deset stez za gorsko kolesarjenje, ki so od zdravilišča oddaljene do okoli 30 km. Na mejni reki Sotli sta organizirana ribolov in čolnarjenje. Ob tem je treba omeniti, da

nekatero organizirane pešpoti vodijo tudi čez ozemlje Hrvaške, saj poteka meja le nekaj deset metrov od zdraviliških objektov.

V družbi Terme Olimia spodbujajo sodelovanje z lokalnim okoljem. Spodbujajo odkupovanje hrane od lokalnih dobaviteljev, tako da lahko v hotelskih restavracijah zasledimo lokalne kmetijske proizvode, kot so jogurti, siri, skuta, mesnine in jabolčni sok. Lokalno hrano med gosti dodatno promovirajo s posebnimi oznakami. Da bi goste še bolj spodbudili k obisku bližnjih lokalnih ponudnikov, ponujajo npr. možnost menjava hotelske večerje z večerjo v eni izmed lokalnih restavracij. S slednjimi so vzpostavili posebno sodelovanje, gostinci so v ta namen načrtovali posebne menije, ki vključujejo lokalne jedi in sestavine. Terme Olimia goste informirajo tudi o znamenitostih, ki si jih lahko ogledajo v okolici (Šmerc 2024, 98). Turistom promovirajo kolesarjenje, pohodništvo, obisk športnega parka Gaj, igranje golfa, dejavnosti v športni dvorani, fitness centru idr.

15.5 Sklep

Na območju občine Podčetrtek so z dosedanjim razvojem izkoristili že velik del svojih turističnih potencialov. Ker pa turisti vseskozi želijo inovacije in vse večjo pestrost, so se v Podčetrtku začeli povezovati s sosednjima občinama Bistrica ob Sotli ter Kozje, ki sta predvsem z vidika naravne in kulturne dediščine izredno zanimivi. Območje je prepredeno s številni pohodniškimi, kolesarskimi potmi, ponuja pestro kulinariko ter ogled številnih kulturnih in naravnih znamenitosti (Visit Podčetrtek 2025). Delovanje Turistično informacijskega centra Podčetrtek je tako že v letu 2017 preseгло občinske meje. Deluje v okviru gospodarskega interesnega združenja (GIZ) Turizem Podčetrtek, Bistrica ob Sotli in Kozje ter promovira skupno turistično ponudbo in povezuje turistične ponudnike iz vseh treh občin. Med seboj so na eni strani povezani zasebni akterji v turizmu, na drugi pa tudi javne ustanove, torej vsi, ki so prepoznali potencial povezovanja in promoviranja občin kot skupne turistične destinacije.

Občina Podčetrtek je sicer glede na turistični obisk daleč pred občinama Kozje in Bistrica ob Sotli. Kot je bilo že navedeno, so v letu 2024 v občini Podčetrtek našli okoli 145.000 prihodov turistov, prenočitev je bilo okoli 445.000. V občini Bistrica ob Sotli so istega leta popisali le 1566 prihodov turistov in 3897 nočitev, v občini Kozje pa 4711 prihodov turistov in 8348 nočitev (SURs 2025), kar skupaj predstavlja le 4,3 % prihodov turistov in 2,8 % nočitev občine Podčetrtek. Čeprav je Podčetrtek že sam po sebi izjemno priljubljen pri obiskovalcih, mu povezava z drugima dvema občinama vseeno koristi, in obratno. Skupna turistična promocija celotne obsoteljske in kozjanske turistične regije spodbuja k ogledu celotnega območja ter povezuje vse tri občine. V letu 2017 je zavod Turizem Podčetrtek, Bistrica ob Sotli in Kozje začel z izvajanjem skupne strategije za razvoj turizma treh občin. Destinacijo so začeli skupaj upravljati in tržiti (predvsem na digitalnih platformah).

Pomemben povezovalni element treh občin je tudi Kozjanski park, ki je eno izmed najstarejših zavarovanih območji v državi in obsega vsaj del vsake od treh občin. Na območju občine Podčetrtek se Kozjanski park širi v njenem osrednjem in južnem delu, t. j. na območju južno od naselja Podčetrtek. Med najpomembnejše naravne in kulturne znamenitosti v celotnem parku prištevamo kraški izvir Davjek, grad

Podsreda, Levstikov mlin, Puščavnikovo jamo, Lurško jamo, biotsko pestre hribovske suhe travnike, srednjeveški trg Podsreda, sotesko reke Bistrice, sotesko reke Sotle, domovanje redke ptice čebelarja in Čerčkovo domačijo (drevesnica in sadovnjak). Od drugih zanimivosti, ki si jih lahko obiskovalci ogledajo, velja izpostaviti še Kravaričevo domačijo, Pilštanj z okolico, Kukovičev mlin, naselje Kozje, Svete gore, pot na grad Kozje, pešpot Pilštanj in vodno učno pot Lesično, Naravoslovno pot Travnik, Oransovo kolesarsko pot, vaško jedro Zagorje, kolekcijski sadovnjak Kozjanskega parka, stare zapore, muzejsko učilnico v Kozjem in muzej kovaštva v Bistrici ob Sotli. Na spletni strani Visit Podčetrtek (Visit Podčetrtek 2025) so predstavljeni tudi tamkajšnji gostinci in njihova kulinarčna ponudba ter številne prireditve (različne delavnice, tabori, kuhinja pod gradom, glasbeni dogodki, festivali, dirke s konji, sejmi idr.). Med najpomembnejšimi pa je vsekakor vsakoletni Praznik kozjanskega jabolka.

Glede na navedeno lahko zaključimo, da je občina Podčetrtek s Termami Olimia ter vsemi drugimi lokalnimi deležniki, ki prispevajo k turističnemu razvoju manj razvitega območja Obsotelja in Kozjanskega, primer dobre prakse spodbujanja, povezovanja in razvoja turizma ter postopnega oblikovanja turistične regije v tem delu Slovenije. Pomembno je tudi povezovanje med sosednjimi občinami v skupno obsoteljsko in kozjansko turistično regijo, pri čemer vsaka občina ponuja drugačne aktivnosti, kar lahko rezultira v privabljanju raznolikih ciljnih skupin turistov ter obenem povečuje sinergijske učinke turizma in daje temu območju prepoznaven pečat.